

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ
ЖЕРТВ ПОЛІТИЧНИХ
РЕПРЕСІЙ

МИТЦІ «РОЗСТРІЛЯНОГО ВІДРОДЖЕННЯ»

Як страшно оре історичний плуг!

Які скарби були

були і зникли!

Ліна Костенко

19 травня 2024 року – День пам'яті жертв політичних репресій

Щороку, третьої неділі травня, в Україні вшановують пам'ять жертв політичних репресій. Тема політичних репресій є близькою для усіх українців, адже даний період в історії української нації виявився надто болючим і кривавим. Через сотні табірних комплексів ГУЛАГу пройшли мільйони «ворогів народу». П'яту частину в'язнів у них складали українці. На жаль, не тільки творчий, а й життєвий шлях тисяч наших земляків обірвався кулею на Соловках. Апогеєм розправи над українцями став 1937 рік. Їх імена замовчувалися в період радянської системи, їх загублені життя стали непоправними втратами для української освіти, науки, культури. Знищували не тільки цвіт української нації, а також їхній творчий доробок.

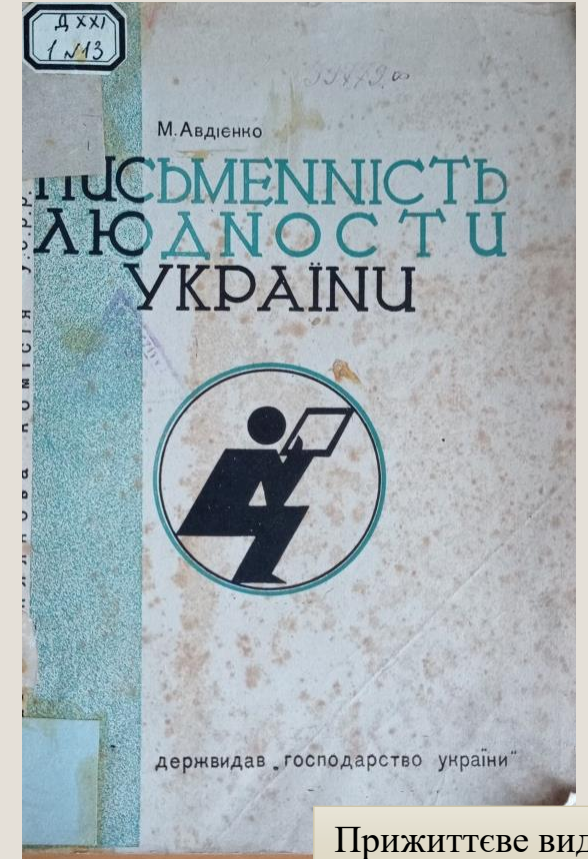
З метою вшанування пам'яті жертв політичних репресій, вашій увазі представлено віртуальну книжкову виставку **«Митці «Розстріляного відродження»**. Мета даної роботи – повернення із забуття імен, знищених сталінським тоталітарним режимом, ознайомлення користувачів з виданнями, що довгий час були виключені з інформаційного поля.

Авдієнко Михайло Оверкович (1886-1937)

Український письменник, журналіст, статистик. Народився 21 травня 1892 р. в Олександрівському повіті Катеринославської губернії в селянській родині. Закінчив народну школу. Працював редактором, очолював Центральне статистичне управління. Засуджений 26 лютого 1934 р. до 10 років ув'язнення, відправлений до біломорських концтаборів ГУЛАГ. Був на каторжних роботах. Розстріляний 8 вересня 1937 р. в урочищі Сандармох. Реабілітований посмертно 1966 р.

В праці «Письменність людності України», яка була опублікована 1930 році, подано багато фактичного матеріалу по боротьбі з неписьменністю у другій половині 20-х рр. На підставі статистичних даних, автор дослідив розвиток мережі лікпунктів і дав ґрунтовну оцінку їх роботі. Також досліджено, як проходила ліквідація неписемності в різних регіонах УСРР. Цікавим є порівняння темпів боротьби з неписемністю в Україні з іншими республіками СРСР, де також діяли добровільні товариства, що займались лікнеп роботою.

Прижиттєве видання

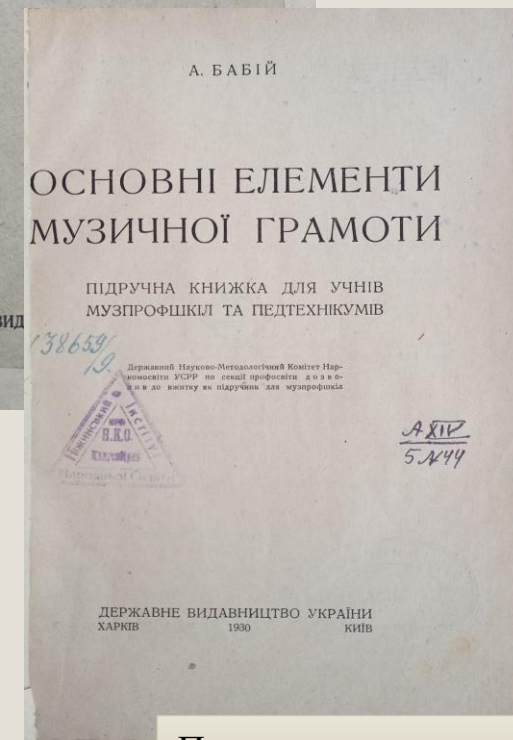
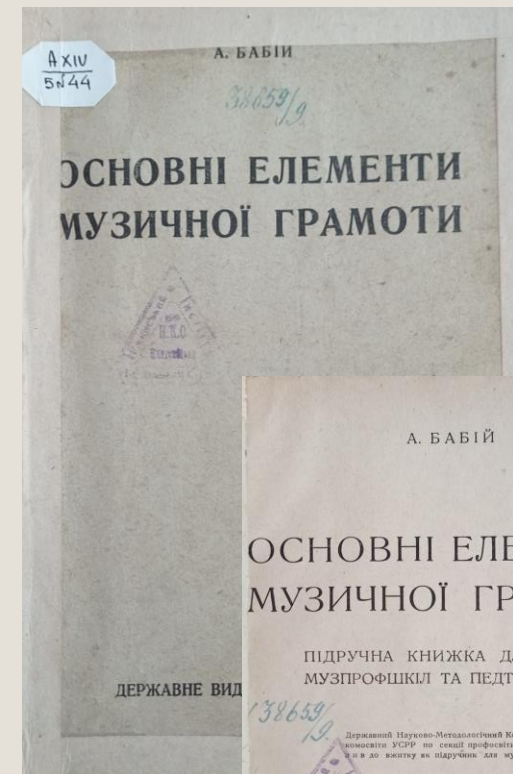
- Авдієнко М. О. Письменність людности України = La connaissance de lire de la population de la R. S. S. de l'Ukraine / М. О. Авдієнко ; Державна плянова комісія УСРР, Економічно-статистичний сектор УСРР. – Харків : Держвидав "Господарство України", 1930. – 141 с. : табл.

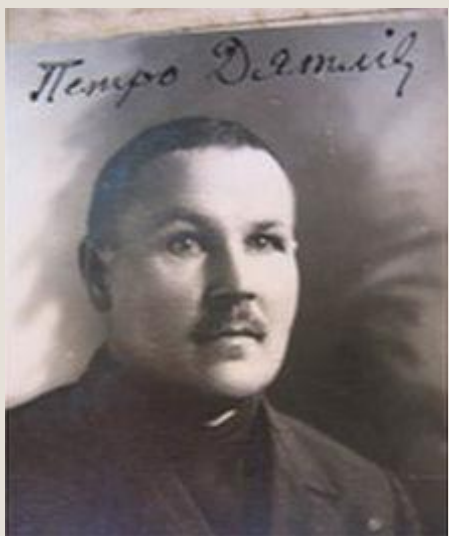
Бабій Адам Минович (1897-1937)

Український диригент, музикознавець. Народився 19 грудня 1897 в селі Ріпки Звенигородського повіту Київської губернії, нині Лисянського району Черкаської області. Керував самодіяльними хоровими колективами. Від 1925 року – член бюро Об'єднання диригентів при Музичному товаристві імені Миколи Леонтовича. Від 1930 року – науковий співробітник Кабінету українського мистецтва ВУАН. Брав участь у розробленні та укладанні українського словника музичної термінології, організатор музичного життя в Києві та популяризатор музики. Заарештований 3 листопада 1937 року. 6 грудня засуджено до розстрілу. Вирок виконано за тиждень до 40-річчя Адама Бабія. Реабілітований посмертно 1956 року.

- Бабій А. М. Основні елементи музичної грамоти : підручна книжка для учнів музпрофшкіл та педтехнікумів / А. Бабій. – Харків ; Київ : Державне видавництво України, 1930. – 79 с.

Прижиттєве видання

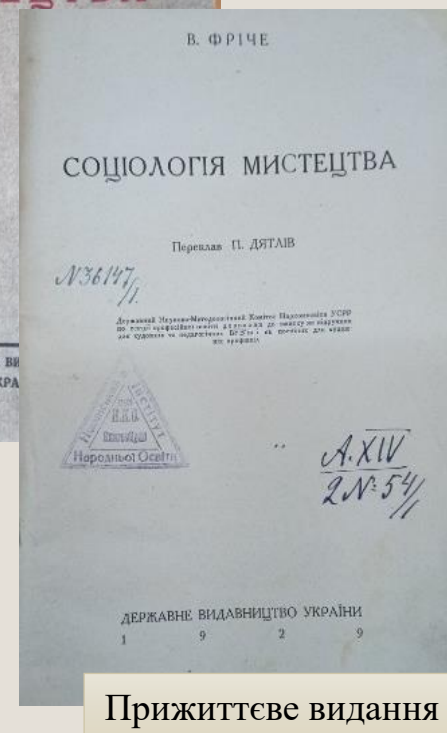
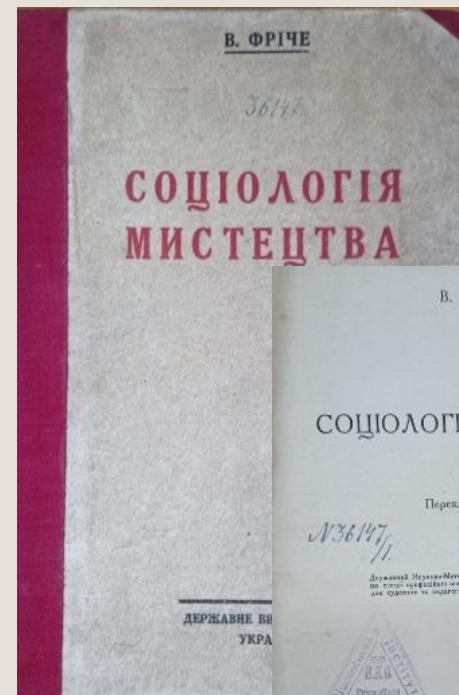

Дятлів Петро Юрійович (1883-1937)

Український перекладач, редактор, публіцист. Народився 13 лютого 1883 р. у м. Стародуб Чернігівської губернії у сім'ї ремісників. Закінчив Ніжинську гімназію. Згодом – Віденський університет та здобув вищу освіту в Празі. Працівник дипломатичного представництва у Берліні, Празі. Арештований 1933 р. у справі «Української військової організації». Відбував покарання у Свірлагу, потім на Соловках. 9 жовтня 1937 р. засуджений до найвищої кари. Розстріляний 3 листопада 1937 р. в урочищі Сандармох у числі 265 політичних в'язнів. Реабілітований посмертно 1959 р.

Творча спадщина Дятлова включає понад 100 публікацій, у тому числі книги "За капіталістичною Європою" (1914), "Українська література на роздоріжжі" (1927) та ін. Його твори відзначаються високим рівнем політичної та історичної ерудиції, гострим критичним аналізом та майстерним володінням українською мовою. Крім літературної діяльності, активно займався перекладацькою роботою.

- Фріче В. М. Соціологія мистецтва : підруч. для худ. та пед. вузів і як посіб. для худ. профшкіл / В. Фріче ; пер. П. Дятлів. – Київ : Державне видавництво України, 1929. – 214 с. : іл.

Прижиттєве видання

Дяченко Дмитро Михайлович (1887-1942)

Український архітектор, громадський діяч, засновник стилю українського необароко. Професор, член-кореспондент Академії архітектури СРСР. Народився 26 серпня 1887 р. в м. Таганрог в багатодітній родині швеця. Закінчив Таганрозьке технічне училище, вступив до Харківського технологічного інсти. Досліджував архітектурні пам'ятки України, замальовував старовинні будівлі, церкви, дзвіниці, тутумонастирі. У 1917 р. перебрався до Києва, де став головою Товариства українських архітекторів. Дяченко – фундатор і ректор Українського архітектурного інституту в Києві. Заарештований 1 липня 1941 р. Звинувачений у «націоналістичній діяльності», отримав 8 років таборів. 21 травня 1942 р. помер від виснаження в концтаборі НКВД Саратовської області. Похований у братській могилі. За його проектами у 1915-1918 побудовано земські школи в Лубенському і Золотоніському повітах на Полтавщині та 10 шкіл у Канівському повіті на Київщині (тепер Черкаської області). Автор житлових будинків у м. Києві (1931-1932), Торговельної академії (1935–1938, тепер Міністерство освіти і науки України). Реабілітований посмертно у 1957 р.

Прижиттєве видання

*В монографії архітектора
Д. Дяченка – розглянуто питання розбудови
українського села 20-х років ХХ століття,
поєднання технологічних і архітектурних
традицій та інновацій.*

- Дяченко Д. М. Будова села / Д. Дяченко. – Київ : Червоний шлях, 1924. – 92 с. : іл. – (Бібліотека "Знання". Серія технічної освіти).

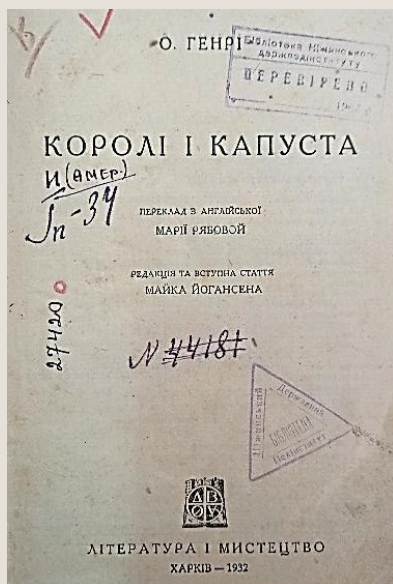
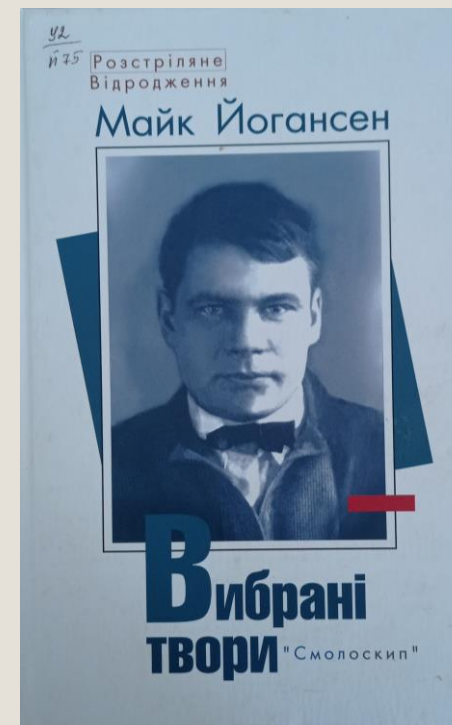

Йогансен Майк Гервасійович (1895-1937)

Відомий як письменник Майк Йогансен; інші псевдоніми: В. Вецеліус, М. Крамар – український поет, прозаїк, перекладач, лінгвіст. Засновник репортажного жанру в українській літературі.

Народився 28 жовтня 1895 р. в м. Харкові. У 1917 р. закінчив Харківський університет із званням магістра філології та знанням півдюжини класичних та сучасних європейських мов. Вчителював у школах Харкова, викладав у Харківському ІНО. Досліджував проблеми мовознавства, зокрема фонетики, лексикографії, правопису. Був одним із засновників ВАПЛІТЕ. Співавтор до сценарію «Звенигори» Олександра Довженка.

18 серпня 1937 р. був заарештований у своїй квартирі у Харкові, а вже у жовтні 1937 р. – розстріляний в Лук'янівській тюрмі (м. Київ). Реабілітований посмертно 20 березня 1958 р.

Прижиттєве видання

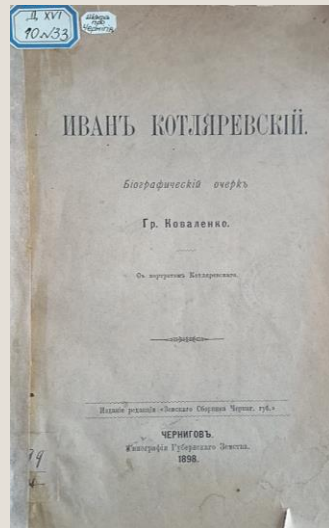
- Йогансен М. Вибрані твори / Майк Йогансен ; упоряд., авт. передм., прим. Р. Мельників, [худож. оформ. У. Мельникової]. – 2-е вид., доп. – Київ : Смолоскип, 2009. – 766, [2] с. : фото. – (Розстріляне Відродження).
- О'Генрі В. С. Королі і капуста / В. С. О'Генрі ; пер. з англ. М. Рябовой ; ред. та вступ. ст. М. Г. Йогансена. – Харків : Література і мистецтво, 1932. – 208 с.

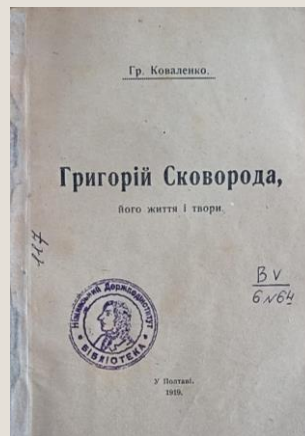
Коваленко Григорій Олексійович (1868-1937)

Український письменник, історик, журналіст, етнограф, художник, громадський діяч. Друкувався під псевдонімом Грицько Коваленко. Народився 24 січня 1868 р., с. Липняки, Переяславського повіту Полтавської губернії. Початкову освіту здобув дома. Далі вступив до Полтавської фельдшерської школи. Працював земським фельдшером, вчителював в с. Дем'янець, збирав етнографічні матеріали. У 1896 р. молодому літератору допоміг улаштуватись секретарем у Чернігівській земській управі Борис Грінченко. У Чернігові проявився увесь його багатогранний талант. 1937 р. похилий віком Коваленко був звинувачений у націоналізмі, викрадений із помешкання і 28 жовтня убитий працівниками НКВД у Полтавській міській в'язниці.

Прижиттєві видання

Книга з бібліотеки Баскіна

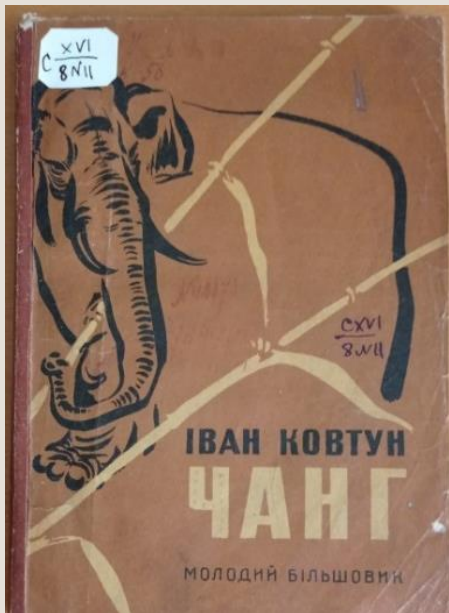

- Коваленко Г. О. Иван Котляревский : библиографический очерк / Г. Коваленко. – Чернигов : Типография Губернского Земства, 1898. – 20 с. : портр.
- Коваленко Г. О. Григорій Сковорода : його життя і твори / Г. Коваленко. – Полтава : Друкарня Товариства "Печатне діло", 1919. – 154 с.
- Коваленко Г. О. Оповідання з української історії : для початкових шкіл / Грицько Коваленко. – 2-е вид. – Черкаси : Видавництво «Сіяч», 1918. – 179, III с. : портр., мал., карти. – («Сіяч»; № 40).

Ковтун Іван Дмитрович (1906-1937)

Український письменник-гуморист і сатирик Розстріляного відродження. Друкувався під псевдонімом Юрій Вухналь. Народився 5 жовтня 1906 р. на Харківщині в селянській родині. Закінчив Куп'янську гімназію, навчався в Харківському ІНО. Ще студентом починається його дебют у періодиці як гумориста. Працював відповідальним секретарем журналу «Червоний перець». Плідними є його праці в журналістиці, бере активну участь у розбудові літературного життя України. Заарештований 2 листопада 1936 р. 14 липня 1937 р. засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією належного йому майна. Вирок виконано 15 липня 1937 р. Всі його збірки, видані до арешту були вилучені з бібліотек і знищені, як творіння «ворога народу». І на 26 років – повна заборона. Реабілітований посмертно 1958 р.

В особі Івана Ковтуна дитяча література отримала цікавого й талановитого автора, а його твори, як «Помилка професора Кіма» (1929), «Чанг» (1931), «Юнбуд» (1932), можна вважати класикою цього напрямку.

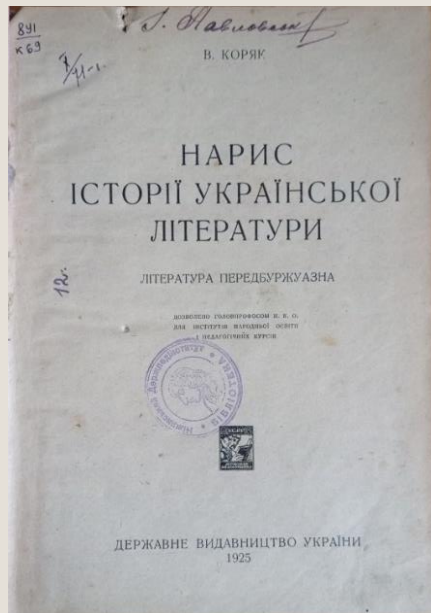
У повісті «Чанг» в центрі всіх подій люди одного із сіамських племен і їх безугавні поєдинки з жорстокою природою. Зосередивши увагу на змаганнях людини з дикими силами природи, письменник зображує життя, душевну красу, силу і відвагу представників племені.

- Ковтун І. Чанг : повість / Іван Ковтун. – Харків ; Одеса : Молодий більшовик, 1931. – 112 с. : іл.

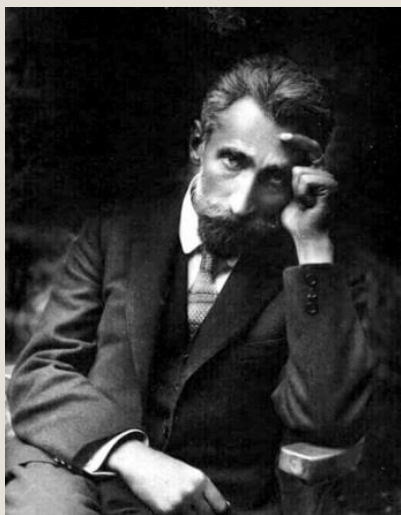
Коряк Володимир Дмитрович (1889-1937)

Літературознавець, літературний критик, викладач. Справжнє ім'я та прізвище Блюмштейн Волько Давидович. Народився 14 січня 1889 р. в м. Слов'янську Донецької обл. Навчався на юридичному факультеті Харківського університету. Працював 1919-20 рр. в установах Наркомосу у Харкові та Києві, 1921 – 24 рр. – у журналі «Шлях мистецтва» й газеті «Вісті. У 1925 – 1936 р. – професор і завідуючий кафедри української літератури Харківського ІНО. Автор близько 100 друкованих праць. Досліджував історію української літератури та сучасний літературний процес, зокрема, творчість письменників-попередників – Т. Г. Шевченка, М. М. Коцюбинського, І. С. Нечуя-Левицького, В. С. Стефаника. Заарештований 1 жовтня 1937 р. органами НКВД. Засуджений до найвищої міри покарання. Розстріляний 22 грудня 1937 р. Реабілітований посмертно у 1956 р.

Основні праці: "До брами" (1913), "Українська державність і нова роль "Просвіт"" (1918), "Тарас Шевченко" (1919), "Нарис історії української літератури" (1925), "Життя Тараса Шевченка" (1929), "Нарис історії української літератури" (т. 1–2, 1925–29), "Селянський Бетховен. Творчість В. Стефаника" (1929), "В боях: Статті і виступи. 1925–1930" (1933) та ін.

- Коряк В. Д. Нарис історії української літератури : література передбуржуазна / В. Коряк. – Харків : Держвидав України, 1925. – 376 с.

Крушельницький Антін Володиславович (1878-1937)

Відомий український письменник, науковець, літературний критик, журналіст, педагог, міністр освіти УНР, редактор шкільних хрестоматій з української літератури, громадський та політичний діяч кінця XIX – першої третини XX століття. Він був представником славної родини Крушельницьких, історія якої є прикладом трагічної історії галицької інтелігенції XX століття. Народився Антін Крушельницький 4 серпня 1878 року, у місті Ланцуті (тепер це територія Польщі). Здобув ґрунтовну освіту. Зокрема, вчився у Львівському університеті. Далі був викладачем, працював у гімназіях Львова, Відня, Коломиї, Рогатина, Бережан і Городенки. У Городенці був вісім років директором Української гімназії Товариства «Рідна школа».

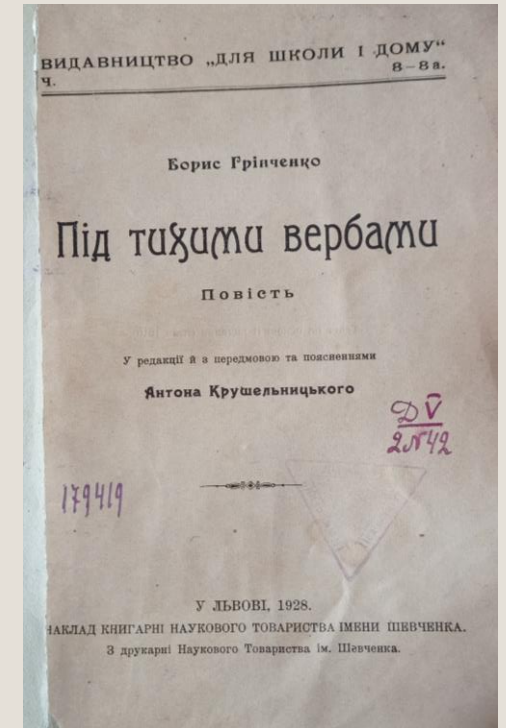
6 листопада 1934 р. заарештований органами НКВД у Харкові, засуджений до 10 років таборів. Заслання відбував у Солонецькій тюрмі. Страчений 3 листопада 1937 р. Реабілітований посмертно 19 жовтня 1957 р.

*На світлині родина Крушельницьких,
знищена сталінським режимом, стала
одним із символів Розстріляного
Відродження.*

Часопис «Нові шляхи» було засновано в січні 1929 р. у Львові за ініціативи А. Крушельницького, який впродовж 1929–1932 рр. був видавцем та відповідальним редактором журналу.

Літературна діяльність А. Крушельницького розпочалася ще в часи навчання в університеті. Перша збірка оповідань Крушельницького "Пролетарі" вийшла у 1899 р. Як письменник він виступав у різних жанрах: оповідання, повісті, романи, драми, літературно-критичні, науково-педагогічні праці, публіцистичні статті, рецензії. Як літератор, крім збірки оповідань "Пролетарі", надрукував повість "Буденний хліб" (1900), роман "Рубають ліс" (1914), у яких відобразив життя галицького суспільства на межі ХІХ–ХХ ст.

- Крушельницький А. В. Буденний хліб. Рубають ліс / А. В. Крушельницький. – Львів : Книжково-журнальне видавництво, 1960. – 399 с.
- Грінченко Б. Д. Під тихими вербами : повість / Борис Грінченко ; ред., передм. та поясненнями Антона Крушельницького. – Львів : Друкарня наукового товариства імені Шевченка, 1928. – 260 с. – (Видавництво "Для школи і дому" ; ч. 8-8а).

Морський Володимир Савелійович (1899-1952)

Один з провідних театральних та кіно-критиків України першої половини ХХ ст. (справжнє ім'я та прізвище – Вульф Мордкович). Стояв біля витоків кафедри театрознавства в Театральному інституті м. Харкова. Народився у Катеринославі. У 1900 році переїхав з батьками до м. Харкова. Після закінчення гімназії відвідував консерваторію по класу скрипки, пізніше вступив до Харківського медичного інституту, закінчив лише чотири курси. З 1922-го року вів активну журналістську діяльність, брав участь у культурному житті міста і країни. У 1949 році В. Морський був знятий з усіх посад і звинувачений в схилянні перед Заходом і антирадянській пропаганді. Заарештований 8 квітня 1950 року і засуджений на 10 років таборів за антирадянську агітацію. Провину свою визнав лише частково. Володимир Морський загинув, відбуваючи термін в одному з найсуворіших таборів сталінського режиму – Івдельтаб. Реабілітований посмертно 1956 року.

- Морской В. С. Крамов О. Г. : народний артист СРСР / В. Морской. – Київ : Мистецтво, 1947. – 31 с. : портр. – (Майстри мистецтва України).

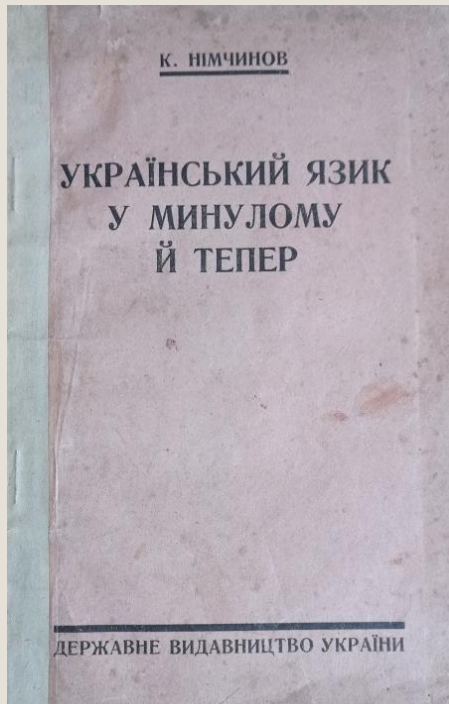

Німчинов Кость (Костянтин) Тихонович (1898-1937)

Український мовознавець, славіст. Народився 10 (22) грудня 1898 р. в с. Андріївка, нині смт. Балаклійського району Харківської області. Навчався на історико-філологічному факультеті Харківського університету. По закінченню залишився працювати в цьому ж учбовому закладі, на той час – Харківському інституті народної освіти. Працював науковим співробітником секції української мови науково-дослідної кафедри мовознавства при ХІНО, в 1928–1936 рр. – керівником секції. Обраний професором ХІНО. Автор праць з фонетики й історії української мови, культури мовлення, лексикографії, соціолінгвістики та дидактики. Заарештований 10 жовтня 1937 р., 15 листопада за звинуваченням в участі в контрреволюційній націоналістичній організації засуджений до розстрілу. Реабілітований посмертно 1993 року.

Основні праці Німчинова — «Український язык у минулому і тепер. Підручна книга до усвідомлення фактів українського языка» (1925, 1926), де українська мова виводиться безпосередньо з праслов'янської (5-6 ст.); статті «До проблеми про диспалаталізацію приголосних перед е в українській мові» (1926), «До етимології та правопису українського прислівника ледви/і» (1927), «Загальний курс української мови» (1929) та «Підвищений курс української мови» (1929, 1931).

- Німчинов К. Т. Український язык у минулому й тепер : підручна книга до усвідомлення фактів українського языка / К. Німчинов. – Харків : Держвидав України, 1925. – 88 с.

Падалка Іван Іванович (1894-1937)

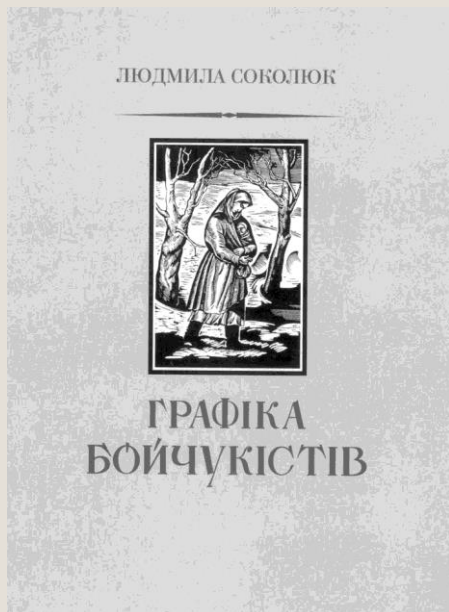

Український художник, графік та педагог, професор живопису Київського художнього інституту. Народився 15 листопада 1894 р. в с. Жорнокльови Золочівського повіту Полтавської губернії, в багатодітній сім'ї хліборобів. Закінчив Київське художнє училище. Як відомий фахівець викладав у Харківському, а згодом у Київському художньому інституті. Іван Падалка – найкращий учень Михайла Бойчука, в 1920-х його ім'я внесено до сотні найкращих художників Європи ХХ ст.

29 вересня 1936 р. І.І. Падалку викрала група НКВД. 13 липня 1937 р. був засуджений до страти та розстріляний російськими спецслужбами в тюрмі НКВД. У лютому 1958 р. Військова колегія ВС СРСР визнала справу І. Падалки сфальшованою, жертву помертвості реабілітували. На той час чимало робіт художника були знищені.

70 років тому радянська влада знищила одну з найвизначніших течій в українському мистецтві ХХ століття – бойчукізм. Бойчукізм – одне з найбільш яскравих явищ українського “розстріляного Відродження”. 13 липня 1937 року більшість бойчукістів на чолі з лідером школи Михайлом Бойчуком були розстріляні у Києві. У монографії зроблено першу спробу цілісно відтворити один з видів творчої діяльності бойчукістів – графіку, яку не вдалося повністю винищити за часів сталінського терору.

- Соколюк Л. Графіка бойчукістів : монографія / Л. Соколюк ; Міністерство освіти і науки України, Харківська державна академія дизайну і мистецтв. – Харків ; Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць (Видання часопису "Березіль"), 2002. – 224 с. : іл. – Укр. та англ. мовами.

Іван Падалка створював обкладинки до творів І. Котляревського, І. Франка, М. Старицького, В. Вражливого, М. Йогансена та ін. Також займався оформленням книг зарубіжних класиків. У відділі колекційних зібрань бібліотеки зберігаються два видання з ілюстраціями видатного художника. Це «Вибрані твори» Д. Дідро (Харків, 1933), до якого Падалка виконав суперобкладинку, фронтиспіс, заставку і кінцівку книги та роман Франсіско де Кеведо Вільєгаса «Історія життя пройдисвіта, Пабло на ймення, зразка волоцюг і дзеркала крутіїв» (Київ, 1934).

*Ілюстрації І. Падалки.
Дідро Д. Вибрані твори.*

Прижиттєві видання

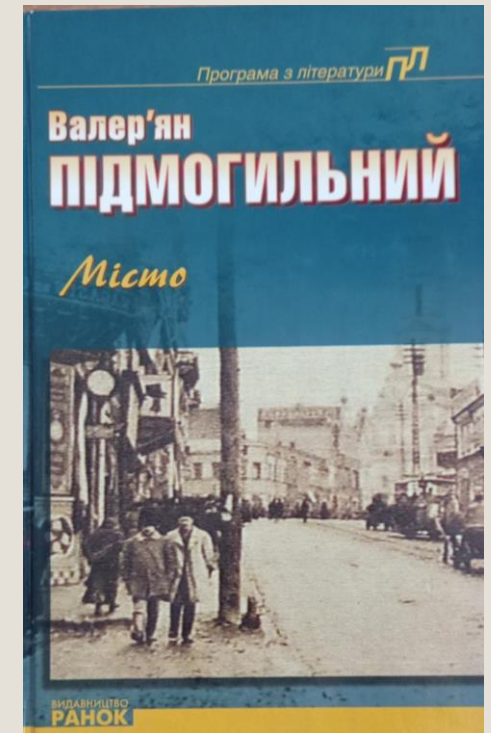

- Дідро Д. Вибрані твори : в 2 т. / Дені Дідро ; переклад В. Підмогильного ; [передм.: Сергій Родзевич ; худож. І. Падалка]. – Харків : Радянська література, 1933. – Т. 1.: Черниця ; Небіж Рамо. – 308 с. : іл.
- Кеведо-і-Вільєгас Ф. Г. Історія життя пройдисвіта, Пабло на ймення, зразка волоцюг і дзеркала крутіїв / Франсіско де Кеведо Вільєгас ; з еспанської переклав Микола Іванов ; дереворити І. Падалки ; [вступне слово О. Білецького]. – Київ : Радянська література, 1934. – 191, [1] с. : іл.

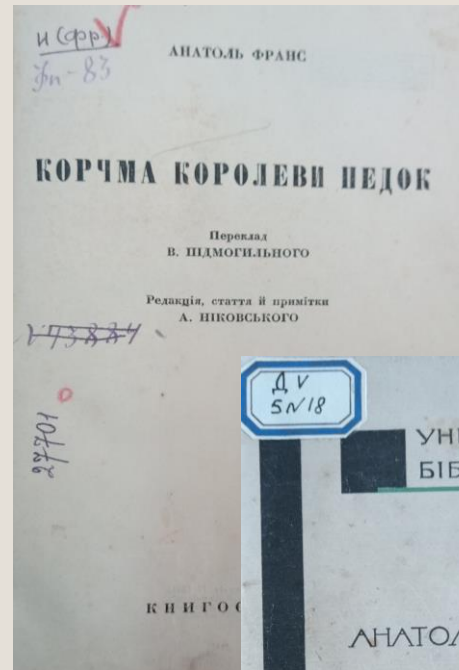
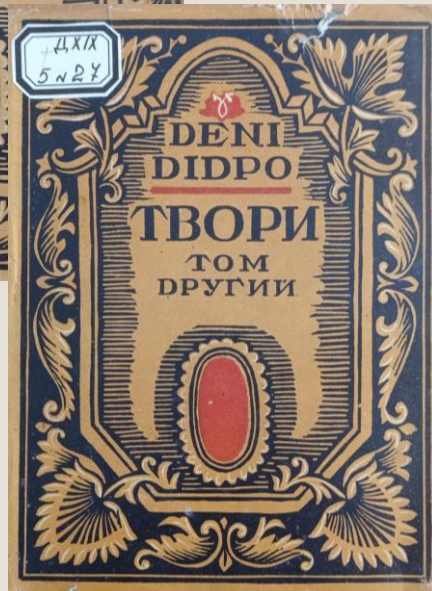
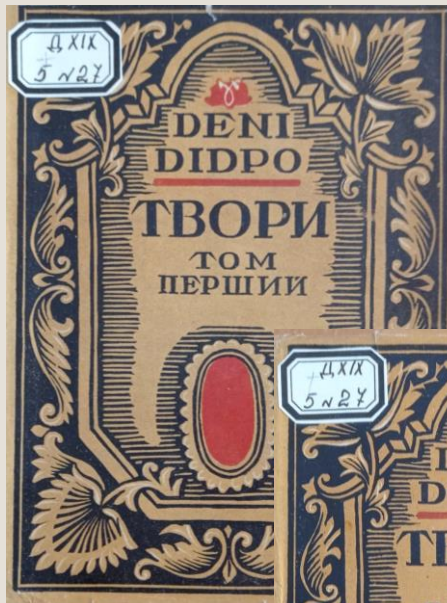
Підмогильний Валер'ян Петрович (1901-1937)

Український письменник, перекладач, один з найвизначніших прозаїків «Розстріляного відродження». Народився 2 лютого 1901 року на Катеринославщині (нині Дніпропетровська область) в селі Чаплі. Освіту здобував спочатку в церковно-приходській школі, потім вчився в реальному училищі в Катеринославі. Друкуватися почав ще в шкільні роки під псевдонімом Лорд Лістер. Був організатором і членом літературного угруповання «Ланка». Редактор видавництва «Книгоспілка», співредактор журналу «Життя й революція». Друкувався в популярних та той час літературних збірниках та журналах. 8 грудня 1934 року Валер'яна Підмогильного було заарештовано зі звинуваченням в "участі у роботі терористичної організації, що ставила собі за мету організацію терору проти керівників партії". Засудили до 10 років ув'язнення і доправили до Соловецького табору особливого призначення. 3 листопада 1937 р. особлива трійка УНКВС переглянула вирок письменника і засудила його до розстрілу. В. Підмогильний був страчений в урочищі Сандармох у Карелії разом з більш ніж 1000 в'язнів, серед яких були: Лесь Курбас, Г. Епik, М. Зеров, М. Куліш. Посмертно реабілітований у 1956 році.

Після масових репресій інтелігенції 1930-х років, під які потрапив Валер'ян Підмогильний, роман «Місто», як і інші твори письменника, був заборонений до 1989 року. Пройшло 33 роки, перш ніж в Україні перевидали його твори. Так між другим і третім виданням "Міста" пройшло пів століття.

Не маючи змоги публікувати власні твори, митець у 1930-х рр. видав блискучі переклади з французької мови, яку знав досконало (праці Вольтера, Стендаля, Д. Дідро, К. А. Гельвеція, О. де Бальзака, В. Гюго та ін.). Він вважається одним з найвизначніших українських перекладачів французької літератури.

- Підмогильний В. Місто : роман / В. Підмогильний. – Харків : Ранок : Веста, 2003; 2005. – 256 с. – (Програма з літератури).
- Дідро Д. Вибрані твори : в 2 т. / Дені Дідро ; переклад В. Підмогильного ; [передм.: Сергій Родзевич ; худож. І. Падалка]. – Харків : Радянська література, 1933.
Т. 1.: Черниця ; Небіж Рамо. – 308 с. : іл.
Т. 2. Жак-фаталіст і його пан. – 274 с. : іл.
- Франс А. Корчма королеви Педок / А. Франс ; пер. В. Підмогильний ; ред., ст., й прим. А. Ніковського. – Київ : Книгоспілка, б/р. – 194, XXIII с. – (Світове письменство).
- Франс А. Оповідання / А. Франс ; пер. В. Підмогильний. – Київ : Державне видавництво України, 1925. – 238 с. – (Універсальна бібліотека ; №19).

Прижиттєві видання

Синявський Олекса Наумович (1887-1937)

Український мовознавець, педагог, професор, провідний діяч у нормуванні української літературної мови (1917–1933). Народився 23 вересня 1887 р., с. Андріївка, Бердянський р-н, Запорізька обл. у збіднілій селянській родині. 1909 р. екстерном закінчив гімназію у м.Тарту (Естонія), згодом – історико-філологічний факультет Харківського університету. Професор української мови Харківського ІНО, керував у ньому секцією української мови кафедри мовознавства ім. О.О. Потебні. Автор численних праць із фонетики, граматики, діалектології, культури й історії української мови. Досліджував особливості мови Г. С. Сковороди, І. П. Котляревського, Т. Г. Шевченка. Ініціатор укладання словника мови Т. Г. Шевченка. Його перу належать підручники й посібники для шкіл, вишів та самоосвіти, що популяризували норми літературної мови. Відіграв головну роль у становленні української орфографії і граматики в 1927 р. У 1937 р. заарештований органами НКВД. Убитий у тюрмі 24 жовтня 1937 р. в Києві. Реабілітований посмертно в 1958 р.

О. Синявському належать праці з сучасної та історичної фонетики й граматики української мови, з історії української літературної мови, з діалектології, з історії українського мовознавства. Основні праці: «Норми української літературної мови» (1931), «Порадник української мови» (1922) та ін.

- Синявський О. Н. Зразки простого слова / Олександр Синявський. – Київ : Держвидав України, 1929. – 94 с.

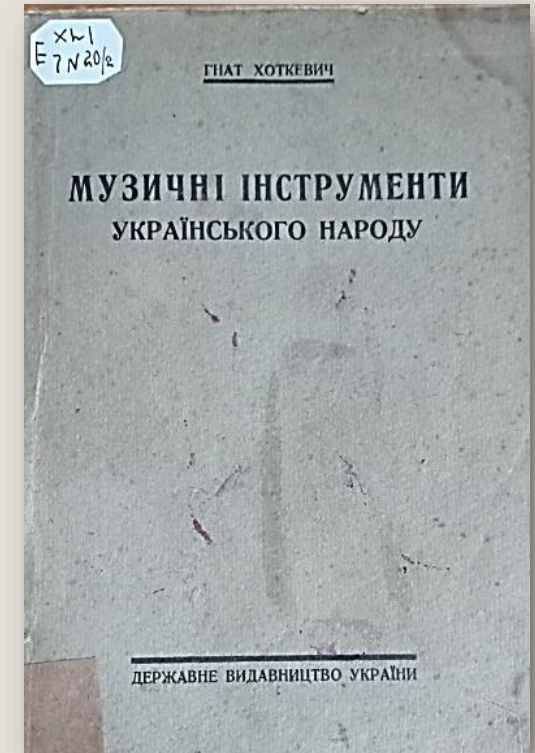
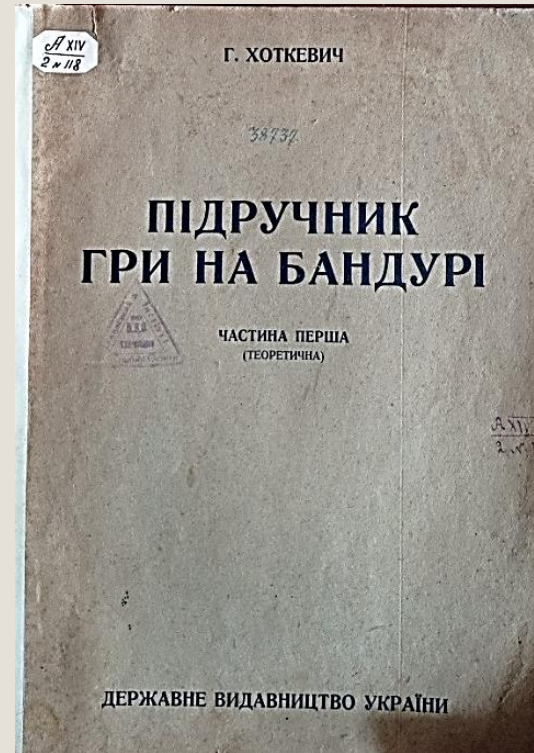

Прижиттєве видання

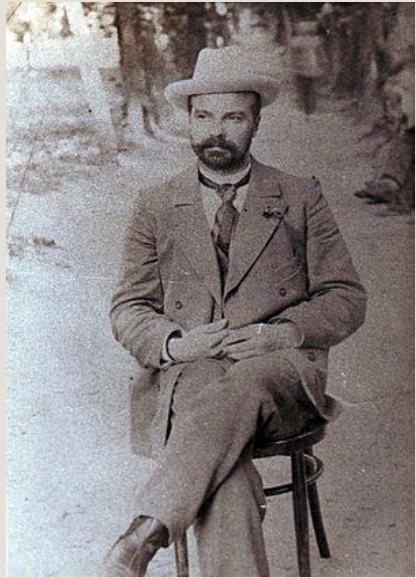

Хоткевич Гнат Мартинович (1877-1938)

Український письменник, композитор, перекладач, сценарист, драматург, історик, мистецтвознавець, етнограф, педагог. Народився 31 грудня 1877 р. в м. Харкові. Закінчив Харківське реальне училище, згодом – Харківський технологічний інститут. Тікаючи від переслідувань був змушений переїхати в Галичину. Об'їхав усю Буковину й Галичину з скрипковими концертами українських народних пісень у супроводі бандури. У 1928-32 р. – художній керівник Полтавської капели бандуристів. Зазнав репресій, його твори були під забороною. 19 вересня 1938 р. засуджений до розстрілу за «Участь у контрреволюційній організації і шпигунство на користь Німеччини». Вирок виконано 8 жовтня 1938 р. Реабілітований посмертно 1956 р.

- Хоткевич Г. М. Музичні інструменти українського народу : посібник / Г. М. Хоткевич. – Харків : Державне видавництво України, 1930. – 286 с. : іл.
- Хоткевич Г. М. Підручник гри на бандурі / Г. М. Хоткевич. – Харків : Державне видавництво України, 1930. – Ч. I. Теоретична. – 19 с. : іл.

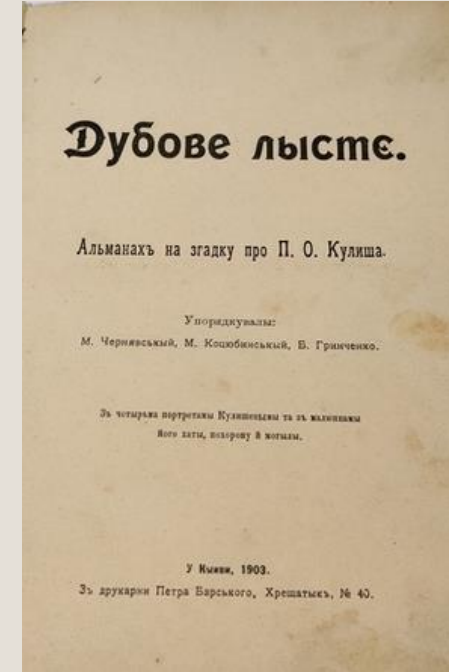
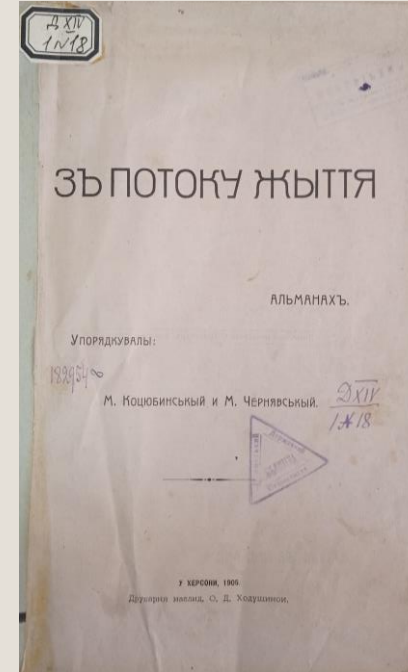

Чернявський Микола Федорович (1868-1938)

Відомий український письменник, педагог, публіцист, культурний і громадський діяч. Народився 3 січня 1868 р. в с. Торській Олексіївці Бахмутського повіту Катеринославської губернії в сім'ї священника. Закінчив Бахмутську школу, Катеринославську семінарію, працював вчителем, викладав співи і музику. У 1895 р. видає збірку поезій, що стала першою художньою книжкою, надрукованою в Донбасі. Далі у його житті настане Чернігівський період, а згодом – Херсонщина. Арештований 14 жовтня 1937 р., звинувачений у багатьох злочинах, зокрема, у дружбі з галицькими письменниками. Кривавий вирок було здійснено в Херсоні 19 січня 1938 р. Реабілітований посмертно у 1956 р.

*Ти не загинеш, Україно!
І мова прадідна твоя,
Що кожне слово в її перлина,
Не вмере повік. І світ-зоря,
Твоя свята зоря засяє.
Поглянь – слов'янство оживає
І сили пробує свої:
Ганебні ярма розбиває,
Докупи всіх синів скликає...
А то ж усе брати твої!..*

(«Ти не згаснеш, Україно!»)

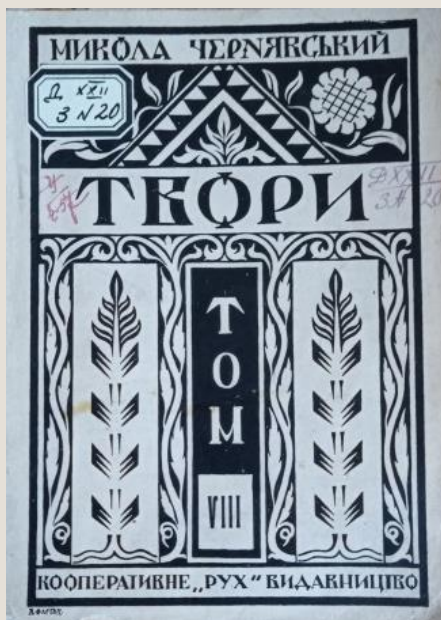
Прижиттєві видання.

«**З потоку життя**» – літературно-художній альманах, упорядкований М.Коцюбинським та М.Чернявським. Вийшов 1905 р. в Херсоні.

«**Дубове листя**» – альманах на згадку про П. Куліша. Упорядкували М.Чернявський, М.Коцюбинський та Б.Грінченко. Альманах склався у Чернігові, друкувався в Києві 1903 року в друкарні П. Барського. Збірка увібрала у себе дух співпраці українських літературних діячів початку 20 століття.

За життя письменника у 1927 – 1931 рр. у видавництві “Рух” вийшло друком зібрання його прози (перші п’ять книжок) та поезії у 10-ти томах. На жаль, у фонді бібліотеки зберігається лише 8 т. цього зібрання.

Микола Федорович Чернявський був реабілітований у 1956 році. Відродження його імені почалося з 1964 року, коли донецький літературознавець В.В. Костенко надрукував у видавництві «Донбас» літературно-критичний нарис про життєвий і творчий шлях М. Ф. Чернявського «На шляхах велелюдних», а в Києві 1966 року було видано двотомне зібрання творів письменника.

Прижиттєве видання

Книги з бібліотеки Г. Я. Неділька

- Чернявський М. Ф. Твори / М. Ф. Чернявський. – Харків : «РУХ», 1928. – Т. VIII : У zenіті : поезії. – 248 с.
- Чернявський М. Ф. Твори : в 2-х т. / М. Ф. Чернявський ; уклад., вступ. стаття В. Костенка. – Київ : Дніпро, 1966.
Т. 1. – 514 с. : портр.
Т. 2. – 540 с.
- Дубове листя : альманах на згадку про П. О. Куліша / упоряд.: М. Чернявський, М. Коцюбинський, Б. Грінченко. – Київ : Друкарня Петра Барського, 1903. – 278 с. : 4 портр., іл.
- З потоку життя : альманах / упоряд. М. Коцюбинський, М. Чернявський. – Херсон : Друкарня наслід. О. Д. Ходушиної, 1905. – 282 с.

Дякуємо за увагу!

Віртуальну виставку підготували працівники
сектору фондкових колекцій та рідкісної книги.